

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ความเจริญหรือความล้มเหลวของธุรกิจขึ้นอยู่กับการบริหารงานของฝ่ายจัดการ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใด ย่อมปรารถนาให้มีการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ เพื่อความเจริญของธุรกิจด้วยกันทั้งนั้น ยิ่งเป็นธุรกิจประเภทรัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยด้วยการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ทำให้กิจการรุ่งเรืองมั่นคงเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวมด้วย ทั้งนี้ เพราะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่ให้บริการทางด้านสาธารณูปโภคในราคาถูกลงและมั่นคง เป็นที่เชื่อถือได้แก่ชุมชนทุกฝ่าย โดยขายส่งให้แก่การไฟฟ้านครหลวง เพื่อนำไปบริการให้แก่บุคคล ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล ฯลฯ

การบริหารที่จะให้ได้ผลดี ย่อมต้องมีการควบคุมติดตามวัดและประเมินผล เพื่อหาทางแก้ไขอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นทุกขณะ และในเวลาเดียวกันก็จะได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมยิ่งขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการควบคุม (Control) เป็นหน้าที่อันสำคัญของฝ่ายบริหาร

ในขั้นแรกเมื่อปริมาณข้อมูลทางการเงินยังมีไม่มาก การทำบัญชีสามารถทำได้ด้วยมือทั้งสิ้น แต่ต่อมาเมื่อหน่วยงานขยายตัวขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ก็มากขึ้นตามไปด้วยการทำบัญชีด้วยมือเริ่มไม่สะดวกรวดเร็ว ฝ่ายบริหารต้องการใช้รายงานข้อมูลทางบัญชีมากขึ้น ให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งคอมพิวเตอร์สามารถช่วยสนองความต้องการได้อย่างสมบูรณ์ ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์นี้ มีการถ่ายทอดข้อมูลจากเอกสารเป็นภาษาเครื่องจักร เพื่อให้เครื่องทำงาน คำนวณ พิมพ์ผลลัพธ์ออกมาเป็นรายงานที่สมบูรณ์และรวดเร็ว สอนองความต้องการของฝ่ายบริหารในการพิจารณาตัดสินใจได้ในทันที

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการควบคุมค่าใช้จ่ายเพื่อการจับผิดการทำงานของ
ปฏิบัติงาน แต่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มักจะเข้าใจผิด จึงไม่ให้ความร่วมมือกับวิธีการ
ควบคุม ความจริงแล้วการควบคุมนั้นได้จัดทำขึ้น เพื่อที่จะได้คอยแก้ไขสิ่งบกพร่องใน
การปฏิบัติงานให้ทันท่วงที ก่อนที่จะเกิดความเสียหายแก่กิจการไปมากกว่านั้น ทำให้
การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขั้นตอนของการควบคุมมีดังนี้

1. การตั้งเป้าหมาย และมาตรฐานในการดำเนินงาน เช่น การจัดทำ
งบประมาณ ทำต้นทุน มาตรฐาน สิ่งเหล่านี้เป็นเป้าหมายของกิจการว่า จะดำเนิน
งานให้ใกล้เคียงกับงบประมาณที่วางไว้
2. การวัดผลงานที่เกิดขึ้นจริง เพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายและมาตร-
ฐานที่วางไว้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะให้ความสนใจในการควบคุมค่าใช้จ่าย และต้นทุน
ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ไม่ให้สูงกว่างบประมาณที่วางไว้
3. การวิเคราะห์ส่วนแตกต่างของการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นแล้วกับงบประมาณ
ที่วางไว้ ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่ตรงตามเป้าหมายแล้ว ก็จะได้หาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้น
เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป การวิเคราะห์นี้จะเป็นประโยชน์แก่ฝ่าย
จัดการอย่างมาก ในอันที่จะตัดสินใจสั่งการให้เหมาะสม
4. หาทางแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานได้รับ
ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ประวัติโดยย่อของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (1)

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจ โดยก่อตั้งขึ้นมาจาก
การที่รัฐบาลได้ออกกฎหมายรวมรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการผลิตพลังงานไฟฟ้าของ
ประเทศในขณะนั้นเข้าด้วยกัน เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2512

(1) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ระลึกเนื่องในวโรกาสเสด็จพระ
ราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดโรงไฟฟ้าพลังไอน้ำ หน่วยที่ 1 และ 2 ตำบลบาง-
ไทรง อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2517 หน้า 6-7

รัฐวิสาหกิจทั้งสามแห่งนั้น คือ การไฟฟ้ายันฮี การไฟฟ้าลิกไนท์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งก่อนหน้านั้นแต่ละองค์การต่างเป็นองค์การอิสระ มีความรับผิดชอบในการผลิตพลังงานไฟฟ้าในเขตของตนตามพระราชบัญญัติ คือ การไฟฟ้ายันฮีรับผิดชอบในภาคเหนือและภาคกลาง การไฟฟ้าลิกไนท์รับผิดชอบในส่วนหนึ่งของภาคเหนือและภาคใต้ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือรับผิดชอบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้จะมีเขตรับผิดชอบในการผลิตไฟฟ้าแตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ แต่ก็มีหน้าที่และลักษณะงานเหมือนกัน รัฐบาลจึงเห็นควรรวมเป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำกำลังผลิต กำลังส่งไฟฟ้า กำลังคน กำลังความรู้ และกำลังเครื่องมือมารวมกัน เพื่อให้ดำเนินการผลิตกระแสไฟได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานงานและเป็นไปโดยประหยัด ทั้งในด้านเป้าหมาย นโยบาย และในด้านปฏิบัติการ แม้อายุของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจะสั้นมาก กล่าวคือ มีเวลาดำเนินงานจากวันที่ 1 พฤษภาคม 2512 มาถึงปัจจุบันเป็นเวลาเพียง 3 ปีเศษ แต่ผลจากการดำเนินงานที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้สมควรกล่าวได้ว่า การรวมกันเป็นฝ่ายผลิตนี้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเจตจำนงเป็นอย่างดี

อำนาจหน้าที่ที่รัฐบาลมอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมี 3 ประการ คือ

- (1) ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่
 - (ก) การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หรือการไฟฟ้าอื่น ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
 - (ข) ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้า ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
 - (ค) ประเทศใกล้เคียง

(2) ดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลังงาน อันได้มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม ความร้อนธรรมชาติ แสงแดด แร่ธาตุหรือเชื้อเพลิง เป็นต้นว่า น้ำมัน ถ่านหินหรือก๊าซ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นที่ส่งเสริมกิจการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

(3) ผลิตและขายลิกไนท์ หรือวัตถุเคมีจากลิกไนท์หรือโดยอาศัยลิกไนท์หรือร่วมทุนกับบุคคลอื่น เพื่อดำเนินการดังกล่าว

เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้างต้น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึงมีอำนาจดำเนินการรวมไปถึงการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เขื่อนระบายน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำ และสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์ของเขื่อนหรืออ่างนั้น เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า หรือเพื่อการพัฒนาการไฟฟ้าพลังน้ำ หรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน โรงไฟฟ้าพลังน้ำ โรงไฟฟ้าพลังปรมาณู หรือโรงไฟฟ้าพลังอื่น ๆ รวมทั้งวางนโยบายการควบคุม การผลิต การส่ง การจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า การผลิตลิกไนท์ และวัตถุดิบจากลิกไนท์

แต่นโยบายสำคัญที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยถือเป็น "หลัก" สำคัญตลอดมา คือ ผลิตไฟฟ้า

1. ให้มีเพียงพอ
2. ให้มีราคาถูก
3. ให้มีความมั่นคงเชื่อถือได้

วัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัย

นโยบายหลักของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยประการหนึ่ง คือ ผลิตไฟฟ้าให้มีราคาถูก ทำอย่างไรจึงจะให้ค่ากระแสไฟฟ้ามี่ราคาถูก ถ้าพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วจะเห็นว่า การดำเนินงาน และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยในการลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี วัตถุดิบ (Material) เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากค่าแรง และค่าใช้จ่ายโรงงานที่ใช้เป็นต้นทุนในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งจำนวนวัตถุดิบ หรือพัสดุที่ใช้มีมากมายหลายชนิด ถ้าปราศจากการควบคุมที่ดีและมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้เกิดการสูญหายและนำไปใช้อย่างไม่ประหยัด ตลอดจนระบบสินค้าคงคลังที่ไม่ดีก็มักก่อให้เกิดการประหยัดด้วย การควบคุมที่ใช้อยู่ก็คือ การควบคุมโดยการลงบัญชี และการตรวจนับพัสดुकงคลัง วิธีการที่ใช้ในการลงบัญชีแต่เดิมทำด้วยคน (Manual) แต่เกิดความล่าช้าและไม่รัดกุม จึงได้เปลี่ยนมาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการควบคุม เช่น การบันทึกความเคลื่อนไหวของพัสดุ ทั้งการรับ การจ่าย และสถานที่ ๆ พักอยู่ ณ วันที่ต้องการ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ คือ

รายงานที่ได้รับรวดเร็ว และละเอียดมากกว่าเดิม มีผลทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เบิก
 วัสดุไปใช้อย่างระมัดระวังและประหยัด นอกจากนี้ที่สำคัญมากก็คือ ทำให้ฝ่ายบริหาร
 ทราบการใช้จ่ายประเภทวัสดุ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่มีมูลค่าทรัพย์สิน
 สูงมาก ประมาณหนึ่งหมื่นล้านบาทในปี พ.ศ. 2515 และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นไป
 เรื่อย ๆ เพื่อขยายโครงการก่อสร้าง สำหรับเพิ่มกำลังผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอกับความ
 ต้องการทั้งของประชาชน เพื่ออุปโภคและสถานที่ให้บริการ ตลอดจนโรงงานอุตสาหกรรม
 ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เมื่อมีสินทรัพย์มูลค่าสูงมาก ทำให้เกิด
 มีการควบคุมเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้วัสดุ จึงจำเป็นต้องมีวิธีการควบคุมที่
 เหมาะสมกับสภาพการณ์ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมวัสดุเป็น
 วิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในภาวะปัจจุบัน ด้วยเหตุผลนี้จึงได้ทำการวิจัยการใช้
 คอมพิวเตอร์ควบคุมวัสดุของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การวิจัยนี้เน้นหนัก
 ไปทางด้านการควบคุมวัสดุด้วยคอมพิวเตอร์มากกว่าวิธีการใช้คอมพิวเตอร์ โดยจะ
 เน้นให้เห็นผลของการใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมวัสดุ เปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการใช้
 ระบบเดิม (Manual) เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าการตัดสินใจของผู้บริหารงานในการเปลี่ยน
 ระบบการควบคุมวัสดุนั้นเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันหรือไม่ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้
 ทำการค้นคว้าโดยสอบถามการปฏิบัติงานจากผู้ชำนาญงานทางด้านวัสดุ และค้นคว้า
 จากตำราวารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมวัสดุ ซึ่งประกอบด้วย
 หัวข้อต่อไปนี้

1. ระบบการทำงานเดิมเกี่ยวกับวัสดุของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานจริง ๆ ตามระเบียบข้อบังคับของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง-
 ประเทศไทย และมติของคณะรัฐมนตรี
2. การใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมวัสดุ จะทำให้ทราบว่าคอมพิวเตอร์มีความ
 สำคัญในการควบคุมอย่างไร ผลของการใช้คอมพิวเตอร์ขณะนี้จะมีอะไรบ้าง

3. การจัดการสินค้าคงคลัง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการจัดการ
4. เปรียบเทียบการใช้คอมพิวเตอร์ควบคุมพัสดุกับระบบเดิมว่าเป็นอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย